

İstanbul, 03 Kasım 2011

2011/1193

GENEL MEKTUP

No: 667

Konu : Kaldıraçlı Alım Satım İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi Hk.

SAYIN ÜYEMİZ,

Sermaye Piyasası Kurulu'nun (Kurul) 09.10.2011 tarih ve 28079 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Seri:XI, No:33 sayılı "Aracı Kurum Hesap Planı ve Planın Kullanım Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ" ile kaldıraçlı alım satım işlemlerinin muhasebeleştirilmesinde kullanılacak hesap numaraları belirlenmiştir.

Kaldıraçlı alım satım işlemlerinin muhasebeleştirilmesinde yeknesaklığın sağlanabilmesini teminen izlenecek usul ve esasların belirlenmesi amacıyla Birliğimizce Kurul'a başvuru yapılmıştır. Uygulamanın yönlendirilmesi amacıyla hazırlanan ve aracı kurumlar nezdinde gerçekleştirilecek kaldıraçlı alım satım işlemlerinin muhasebeleştirilmesine ilişkin kayıt örneklerini içeren Kurul'un 02.11.2011 tarih ve B.02.1.SP.K.0.16-225-1199-10136 sayılı yazısı Genel Mektubumuz ekinde iletilmektedir.

Gereği için bilgilerinize sunarım.

Saygılarımla,

İlkay ARIKAN
GENEL SEKRETER

Ek: SPK'nın 02.11.2011 tarih ve B.02.1.SP.K.0.16-225-1199-10136 sayılı yazısı.

T.C.
BAŞBAKANLIK
Sermaye Piyasası Kurulu

Sayı : B.02.1.SPK.0.16-225 - 1199

10/36

02/11/2011

Konu : Kaldıraçlı Alım Satım İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi Hk.

TÜRKİYE SERMAYE PİYASASI ARACI KURULUŞLARI BİRLİĞİ
Büyükdere Cad. No:173 1. Levent Plaza A Blok
80620 1.Levent / İSTANBUL

İlgi: 10.10.2011 tarih ve 22449 sayı ile Kurulumuz kayıtlarına alınan yazınız.

İlgide kayıtlı yazınızda, 09 Ekim 2011 tarih ve 28079 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Seri:XI, No:33 sayılı "Aracı Kurum Hesap Planı ve Planın Kullanım Esasları Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ" ile kaldıraçlı alım satım işlemlerinin muhasebeleştirilmesinde kullanılacak hesap numaralarının belirlendiği ifade edilerek, Birliğiniz üyesi aracı kurumlar nezdinde gerçekleştirilecek kaldıraçlı alım satım işlemlerinin muhasebeleştirilmesinde yeknesaklığın sağlanabilmesini teminen izlenecek usul ve esasların Kurulumuzca değerlendirilerek belirlenmesi talep edilmektedir.

Bu kapsamda, uygulamanın yönlendirilmesi amacıyla hazırlanan, aracı kurumlar nezdinde gerçekleştirilecek kaldıraçlı alım satım işlemlerinin muhasebeleştirilmesine ilişkin kayıt örnekleri ekte yer almaktadır.

Bilgi edinilmesini ve gereğini rica ederim.

Tunçay YILDIRAN
Aracılık Faaliyetleri Dairesi Başkanı

KALDIRAÇLI ALIM SATIM İŞLEMLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Kullanılacak Hesaplar:

- 1520: Kaldıraçlı Alım Satım İşlemleri Takas Merkezi-Portföy/Depo Hesabı
1521: Kaldıraçlı Alım Satım İşlemleri Takas Merkezi- Müşteri
1230: Kaldıraçlı Alım Satım İşlemlerinden Alacaklılar
8450: Kaldıraçlı Alım Satım İşlemlerinden Döviz Teminat Borçları
8950: Kaldıraçlı Alım Satım İşlemlerinden Döviz Teminat Alacaklıları
8460-8469: Kaldıraçlı Alım Satım İşlemlerinden Döviz Borçları
8960-8969: Kaldıraçlı Alım Satım İşlemlerinden Döviz Alacaklıları
8495: Kaldıraçlı Alım Satım İşlemleri Fiyat Farkları
8470-8474: Kaldıraçlı Alım Satım İşlemleri Portföy Teminat Borçları
8970-8974: Kaldıraçlı Alım Satım İşlemleri Portföy Teminat Alacaklıları
8995: Kaldıraçlı Alım Satım İşlemlerinden Aracı Kurum Net Pozisyon Yükümlülükleri

1. Gün İçinde Açılan ve Kapanan Pozisyonlar

Müşteri Ayşe YILMAZ kaldıraçlı alım satım işlemleri için hesabına 5.000 \$ yatırmıştır.
(Kur 1.5 TL= 1 \$)

Müşteri Ayşe YILMAZ saat 13.13'te 1.4398'den 10.000 Euro/\$ satmıştır.

(Müşteri euro satmakta ve dolar almaktadır. İşlemin karşı tarafı olan AK ise euro almakta ve dolar satmaktadır.)

AK 10.000 euro almış ve karşılığında 14.398 \$ satmıştır.

Müşteri Ayşe Yılmaz 1.4391'den pozisyonu kapatmıştır.(Müşteri euro almış ve dolar satmıştır.)

AK 10.000 euro satmış ve 14.391 \$'den almıştır.

* Müşteri Ayşe YILMAZ tarafından teminat yatırılması

1521	KAS İşlemleri Takas Merkezi - USD Hesabı	7500 TL
1230	KAS İşlemlerinden Alacaklılar -Ayşe YILMAZ	7500 TL

* Yatırılan teminatın nazım hesaplarda izlenmesi (Döviz bazında)

8450	KAS İşlemlerinden Döviz Teminat Borçları	5000 \$
8950	KAS İşlemlerinden Döviz Teminat Alacaklıları - Ayşe YILMAZ	5000 \$

* Müşteri tarafından alım işlemi yapılması

Müşteri tarafından saat 13.13'te yapılan 1.4398'den €/ \$ satış kaydının nazım hesaplarda izlenmesi (\$ bazında), müşteri \$ alıp € satmıştır. İşlem her iki döviz cinsi için ayrı izlenecektir.

8460	KAS İşlemlerinden Döviz Borçları	14.398 \$
8960	KAS İşlemlerinden Döviz Alacaklıları - Ayşe YILMAZ	14.398 \$

8961	KAS İşlemlerinden Döviz Alacaklıları - Ayşe YILMAZ	10.000 €
8461	KAS İşlemlerinden Döviz Borçları	10.000 €

* Müşteri tarafından alınan pozisyonun gün içinde kapatılması

Müşteri Ayşe YILMAZ tarafından 1.4391'den €/ \$ almasına ilişkin kayıt, müşteri € alıp \$ satmıştır. (\$ bazında) İşlem her iki döviz cinsi için ayrı izlenecektir.

8960	KAS İşlemlerinden Döviz Alacaklıları - Ayşe YILMAZ	14.391 \$
8460	KAS İşlemlerinden Döviz Borçları	14.391 \$

8461	KAS İşlemlerinden Döviz Borçları	10.000 €
8961	KAS İşlemlerinden Döviz Alacaklıları - Ayşe YILMAZ	10.000 €

* Müşteri tarafından elde edilen karın ilgili hesaplara aktarılması

7 \$'lık müşteri karının müşteri teminat hesabına yansıtılması, müşterinin karı Aracı Kurum'un zararıdır.

8450	Döviz Teminat Borçları - Portföy	7 \$
8460	KAS İşlemlerinden Döviz Borçları	7 \$

8960	KAS İşlemlerinden Döviz Alacaklıları - Ayşe Yılmaz	7 \$
8950	KAS İşlemlerinden Döviz Teminat Alacaklıları - Ayşe YILMAZ	7 \$

* KAS İşlemlerinden dolayı oluşan müşteri zarar ve karının aktarılması

8950 KAS İşlemlerinden Döviz Teminat Alacaklıları - <i>Ayşe Yılmaz</i>	7 \$
8450 KAS İşlemlerinden Döviz Teminat Borçları - <i>Ayşe YILMAZ</i>	7 \$

5990 Dönem Karı/Zararı	10,5 TL
1230 KAS İşlemlerinden Alacaklılar	10,5 TL

2. Gün İçinde Kapanmayan Pozisyonlar

Müşteri Ayşe YILMAZ kaldıraçlı alım satım işlemleri için hesabına 5.000 \$ yatırmıştır.
(Kur 1.5 TL= 1 \$)

Müşteri Ayşe YILMAZ saat 13.13'te 1.4398'den 10.000 Euro/\$ satmıştır.

(Müşteri euro satmakta ve dolar almaktadır. İşlemin karşı tarafı olan AK ise euro almakta ve dolar satmaktadır.)

AK 10.000 euro almış ve karşılığında 14.398 \$ satmıştır.

Müşteri pozisyonunu gün içinde kapatmamıştır. Gün sonu değerlendirme anı itibariyle, kur 1.4391 olarak gerçekleşmiştir.

Müşteri Ayşe Yılmaz ertesi gün pozisyonunu 1.4385'ten kapatmıştır. (Müşteri euro almış ve dolar satmıştır.)

* Müşteri Ayşe YILMAZ tarafından teminat yatırılması

1521 KAS İşlemleri Takas Merkezi - <i>USD Hesabı</i>	7500 TL
1230 KAS İşlemlerinden Alacaklılar - <i>Ayşe YILMAZ</i>	7500 TL

* Yatırılan teminatın nazım hesaplarda izlenmesi (Döviz bazında)

8450 KAS İşlemlerinden Döviz Teminat Borçları	5000 \$
8950 KAS İşlemlerinden Döviz Teminat Alacaklıları - <i>Ayşe YILMAZ</i>	5000 \$

* Müşteri tarafından alım işlemi yapılması

Müşteri tarafından saat 13.13'te yapılan 1.4398'den €/ \$ satış kaydının nazım hesaplarda izlenmesi (\$ bazında), müşteri \$ alıp € satmıştır. İşlem her iki döviz cinsi için ayrı izlenecektir.

8460	KAS İşlemlerinden Döviz Borçları	14.398 \$
8960	KAS İşlemlerinden Döviz Alacaklıları - Ayşe YILMAZ	14.398 \$

8961	KAS İşlemlerinden Döviz Alacaklıları - Ayşe YILMAZ	10.000 €
8461	KAS İşlemlerinden Döviz Borçları	10.000 €

* Müşterinin pozisyonun gün sonu değerlemesi

Müşteri pozisyonunu gün içinde kapatmamıştır. Gün sonu değerlendirme anı itibariyle, kur 1.4391 olarak gerçekleşmiştir.

8495	KAS İşlemlerinden Fiyat Farkları	7 \$
8460	KAS İşlemlerinden Döviz Borçları	7 \$

8960	KAS İşlemlerinden Döviz Alacaklıları - Ayşe YILMAZ	7 \$
8995	KAS İşlemlerinden Net Yükümlülükler	7 \$

*Müşterinin pozisyonun ertesi gün içinde kapatılması

Müşteri Ayşe Yılmaz ertesi gün pozisyonunu 1.4385'ten kapatmıştır. (Müşteri euro almış ve dolar satmıştır.)

8960	KAS İşlemlerinden Döviz Alacaklıları - Ayşe YILMAZ	14385 \$
8460	KAS İşlemlerinden Döviz Borçları	14385 \$

* Müşteri tarafından elde edilen karın ilgili hesaplara aktarılması

13 \$'lık müşteri karının müşteri teminat hesabına yansıtılması, müşterinin karı Aracı Kurum'un zararıdır.

8450	KAS İşlemlerinden Döviz Teminat Borçları - Ayşe YILMAZ	13 \$
8460	KAS İşlemlerinden Döviz Borçları	6 \$
8495	KAS İşlemlerinden Fiyat Farkları -Ayşe YILMAZ	7 \$

8995	KAS İşlemlerinden Net Yükümlülükler	7 \$
8960	KAS İşlemlerinden Döviz Alacaklıları	6 \$
8460	KAS İşlemlerinden Döviz Teminat Alacaklıları -Ayşe YILMAZ	13 \$

* KAS İşlemlerinden dolayı oluşan müşteri zarar ve karının aktarılması

8950	KAS İşlemlerinden Döviz Teminat Alacaklıları - Ayşe Yılmaz	13 \$
8450	KAS İşlemlerinden Döviz Teminat Borçları - Ayşe YILMAZ	13 \$

5990	Dönem Karı/Zararı	19,5 TL
1230	KAS İşlemlerinden Alacaklılar	19,5 TL

3. Aracı Kurumun Riskten Korunma Amacıyla İşlemler

AK riskten korunmak amacıyla, yurtdışı kurumda açtığı ve 10.000 \$ (Kur 1.5 TL= 1 \$) teminat yatırdığı hesaptan 1.4500'den 10.000 euro/\$ satmıştır.

AK yurtdışındaki pozisyonunu aynı gün içinde 1.4490'dan kapatmıştır.

* Aracı Kurumun yurtdışındaki kuruma teminat yatırması

1320	Verilen Depozito ve Teminatlar - Yurtdışı Kurumlar	15.000 TL
1060	Bankalar USD Hesabı	15.000 TL

* Aracı Kurumun yurtdışında yatırdığı teminatları nazım hesaplarda izlemesi

8470	KAS Portföy Teminat Borçları	10.000 \$
8970	KAS Portföy Teminat Alacaklıları	10.000 \$

* Aracı Kurumun pozisyon alması

Aracı Kurumun 1.4500'den €/ \$ satmasına ilişkin kaydın nazım hesaplarda izlemesi, AK \$ alıp € satmıştır. (\$ bazında) İşlem her iki döviz cinsi için ayrı izlenecektir.

8960	KAS İşlemlerinden Döviz Alacaklıları - X Bank	14.500 \$
8460	KAS İşlemlerinden Döviz Borçları	14.500 \$

Aracı Kurumun kendi aldığı pozisyonları nazım hesaplarda izlemesi (€ bazında)

8461	KAS İşlemlerinden Döviz Borçları	10.000 €
8961	KAS İşlemlerinden Döviz Alacaklıları - X Bank	10.000 €

* Aracı Kurum'un kendi pozisyonunu kapatması

Aracı Kurumun aldığı pozisyonun 1.4490'dan €/ \$ kapatılmasına ilişkin kayıt (\$ bazında)

8460	KAS İşlemlerinden Döviz Borçları	14.490 \$
8960	KAS İşlemlerinden Döviz Alacaklıları - X Bank	14.490 \$

* Aracı Kurum tarafından kendi adına 1.4490'dan €/ \$ alınmasına ilişkin kayıt (€ bazında)

8961	KAS İşlemlerinden Döviz Alacaklıları - X Bank	10.000 €
8461	KAS İşlemlerinden Döviz Borçları	10.000 €

* Aracı Kurum 10 \$'lık karının teminat hesabına yansıtılması

8470	KAS Portföy Teminat Borçları - Portföy	10 \$
8960	KAS İşlemlerinden Döviz Alacaklıları - X Bank	10 \$

8460	KAS İşlemlerinden Döviz Borçları	10 \$
8970	KAS Portföy Teminat Alacaklıları <i>X Bank</i>	10 \$

Kar/Zararın İlgili Hesaplara Aktarılması

8970	KAS Portföy Teminat Alacaklıları <i>- Portföy</i>	10 \$
8470	KAS Portföy Teminat Borçları <i>- X Bank</i>	10 \$

1320	Verilen Depozito ve Teminatlar <i>- Yurtdışı Kurumlar</i>	15 TL
5990	Dönem Karı/Zararı	15 TL